

Costum del Carnestoltes

Santa Maria de Martorelles

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental

Coordenades:

Latitud: 41.51989

Longitud: 2.25374

UTM Est (X): 437734

UTM Nord (Y): 4596741

Classificació

Número de fitxa 08256-101

Àmbit: Patrimoni immaterial

Tipologia Costumari

Estat de conservació Dolent

Notes de conservació: Ja no es celebra.

Protecció Inexistent

Accés Difícil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Pública

Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat

Data de registre de la fitxa: dc., 09/03/2016 - 01:00

Descripció

Antic costum propi de la zona de Martorelles durant les festes del Carnestoltes. Es tracta d'una variant del ball o joc del Tio fresco, que es ballava a tot Catalunya i també a determinades zones de València, i que tenia diverses variants depenent de l'àrea geogràfica on es manifestés. A Martorelles, els diablots del ball de Gitanes portaven una gran perruca d'estopa molt estarrufada, que els donava una aparença còmica i grotesca. La duïen durant els dies que durava el Carnestoltes i, en la darrera actuació, cremaven la perruca davant de tothom.

Història

Aquest costum fou recollit i documentat pel folklorista català Joan Amades. El ball o joc del Tio fresco, també conegut com Pallari o Tio tio, consistia en una llarga filera de balladors que duïen un ninot de paper lligat a la camisa i una teia encesa (o similar) a la mà. Consistia en cremar el paper del ballador més immediat, fins que només quedés un ballador sense cremar. Aquest costum anava acompanyat d'una cançó generalment curta, que variava depenent de la zona. Si tenim en compte que fins a la dècada dels anys 20 del segle XX, Santa Maria de Martorelles i Martorelles formaven un sol municipi, és probable que aquest costum estigui relacionat amb els dos pobles indistintament. Actualment, el ball de Gitanes continua essent una tradició molt arrelada al poble de Martorelles.

Bibliografia

AMADES, Joan (1950-1956). Costumari català: el curs de l'any. Barcelona: Salvat, vol. II, p. 142.